

ПРАРВАЦЦА НА ПІРЭНЕІ

Чаму Іспанія прыцягвае ўсё больш мігрантаў?

Іспанская аўтаномія Каталонія стала новай крывавай мішэнню для тэрарыстаў. Напады адбыліся на барселонскім пешаходным бульвары Рамбла і ў прыморскім Камбрільсе, загінулі і паранены дзясяткі людзей. Як стала вядома, тэракты планавалася ажыццявіць і ў шэрагу іншых турыстычных месцаў. Сярод іх — порт Барселона і нават сусветна вядомы сабор Саграда Фамілія, які спраектаваў і пачаў узводзіць геніяльны архітэктар Антоніа Гаўдзі. Тэракты ў Барселоне і Камбрільсе сталі вынікам правальнай міграцыйнай палітыкі Еўрасаюза. З такой заявай выступіў міністр знешнеканамічных сувязяў і замежных спраў Венгрыі Петэр Сіярта. У адпаведным кантэксце выказаўся і міністр унутраных спраў Польшчы Марыюш Блэшчак. Насамрэч трывожныя сігналы прагучалі яшчэ да крывавага падзеі — міграцыйныя патокі сёлета змясціліся ў бок Пірэнеяў. Чаму Іспанія апошнім часам прыцягвае ўсё больш мігрантаў?

Праз Гібралтарскі праліў

Паводле даных Міжнароднай арганізацыі па міграцыі, сёлета за сем месяцаў звыш 9700 бежанцаў па моры дасягнулі іспанскіх берагоў, што ўтварае (!) больш, чым за ўвесь мінулы год. Тысячы мігрантаў заехалі ў краіну па сушы, перш за ўсё праз іспанскія анклавy Сейта і Мелілья на паўночным узбярэжжы Марока. Як толькі бежанцаў размяшчаюць у часовых сховішчах, яны атрымліваюць доступ да Іспаніі, адкуль многія пераязджаюць у іншыя краіны Еўропы. Усяго ў гэтым годзе ў Іспанію дабралася каля 12 тысяч мігрантаў у параўнанні з 13 246 за ўвесь 2016-ты. Дарэчы, у Грэцыю сёлета прыбылі 14 156 чалавек.

Пакуль у бясспрэчных лідарах Італія: гэтая краіна прыняла ўжо 97 тыс. мігрантаў у гэтым годзе ў параўнанні з 181 436 летась. Апеніны сталі асноўным пунктам прызначэння для бежанцаў, пасля таго як Турцыя адмовілася ад пагаднення з ЕС, падпісанага летась у сакавіку. Усяго за апошнія чатыры гады сюды прыбылі амаль 600 тысяч чалавек. Між тым, як заўважаюць эксперты, Рыму ўдалося стабілізаваць сітуацыю з бежанцамі. Меры італьянскага ўрада прыносяць плён. Дзявяты вал мігрантаў, пра які казалі ў Італіі з вясны, падобна, рэзка пайшоў на спад. У маі гэтая краіна падпісала пагадненне з Лівіяй, Чадом і Нігерам з мэтай спыніць патак бежанцаў па Міжземным моры з дапамогай паляпшэння пагранічнага кантролю. У ліпені Італія таксама заключыла пагадненне з Францыяй і Германіяй аб узмацненні жорсткасці рэгулявання руху суднаў, якія падбіраюць мігрантаў у Міжземным моры, і павелічэнні аб'ёму сродкаў для лівійскай берагавой аховы. З таго моманту адпаведная служба гэтай афрыканскай краіны не дазваляе тысячам мігрантаў перабрацца на Пірэнеі.

Калі ў Італію ў ліпені прыехала амаль удвая менш мігрантаў, чым у чэрвені (ўсяго 10 160 тыс. чалавек, што з'яўляецца мінімумам з чэрвеня 2014-га), то ў Іспанію прыток бежанцаў вырас значна. У ліпені, па даных еўрапейскага пагранічнага агенцтва Frontex, на Пірэнейскі паўвостраў прыбылі амаль 2300 мігрантаў. Гэта ў 4 разы больш, чым

у ліпені мінулага года. Імкліва набірае папулярнасць так званы заходні маршрут — праз 12-кіламетровы Гібралтарскі праліў. Часы, калі мігранты маглі лёгка трапіць у Еўропу, падобна, застаюцца ў мінулым. Спачатку пры дапамозе пагаднення паміж Турцыяй і ЕС, падпісанага ў сакавіку 2016 года, фактычна быў перакрыты ўсходні маршрут праз Турцыю, Грэцыю і Балканы. З іншага боку, рэзка ўзмоцнены меры бяспекі на шляху з Лівіі ў Італію, які цяпер з'яўляецца асноўным шляхам для тых, хто хоча трапіць на тэрыторыю еўрапейскіх краін. Не дзіўна, што бежанцы (а ахвотных пашукаць лепшага жыцця ў Еўропе ў Афрыцы і Азіі менш не становіцца) кінуліся на захад Чорнага кантынента і спрабуюць пераправіцца з Марока ў Іспанію. Усім памятных кадры, на якіх адпачывальнікі на папулярным пляжы ў Кадысе здзіўлена глядзяць, як да берага прыстае невялікае судначка, перагружанае цемнаскурымі людзьмі. Здаралася, што толькі за адзін дзень берагавая ахова Іспаніі выратувала да 600 чалавек, якія спрабавалі пераправіцца з Афрыкі праз Гібралтарскі праліў.

Небяспечны трэнд

Не варта забываць і пра бяспеку. Прычым не толькі бежанцаў, якіх у гэтым годзе ў Гібралтарскім праліве патанула не менш за 120 чалавек, але і саміх іспанцаў. Улады Іспаніі паведамілі пра тое, што афрыканскія мігранты спрабуюць перасекчы мяжу ў Сейце, дзе ўжо ўсталяваны платы вышыняй да 6 метраў з калючым дротам. Міністр унутраных спраў Іспаніі Хуан Ігнасіа Заіда паведаміў, што

сёлета за сем месяцаў тут было здзейснена 2266 спробаў пераадолець перыметр у параўнанні з 3472 спробамі летась. Пры гэтым гаворка ідзе пра тое, што сотні мігрантаў з дзідамі, дубінамі і іншай самаробнай зброяй аб'ядноўваюцца ў групы і атакуюць закрытую мяжу. Спробы прарываў адбываюцца амаль штодня.

Большасць мігрантаў перапраўляецца праз Гібралтарскі праліў нават на лодках без матараў і гідрацыклах. Гэта дапамагае ім пазбегнуць банду кантрабандыстаў, якія бяруць вялікія грошы. Гэтым маршрутам карыстаюцца выхадцы з Заходняй Афрыкі. Асабліва шмат грамадзян Сенегала, Гамбіі, Гвінеі, Нігерыі і Кот-д'Івуара. Ёсць, вядома, і бежанцы з Азіі. Сярод азіятаў пераважаюць грамадзяне Бангладэша. У адрозненне ад сірыйцаў, іракцаў і афганцаў, якія карысталіся «ўсходнім» маршрутам праз Турцыю і Грэцыю, гэта ў пераважнай масе эканамічныя, а не палітычныя мігранты.

Да канца года, па прагнозах Міжнароднай арганізацыі па міграцыі (ИОМ), Іспанія па колькасці бежанцаў, якія перапраўляліся морам, можа абысці Грэцыю. «Маршрут паміж узбярэжжамі Марока і Іспаніі лічыцца найбольш бяспечным — з гэтым мы звязваем рост колькасці мігрантаў у дадзеным кірунку. Цалкам магчыма, сёлета Іспанія перагоніць Грэцыю па колькасці бежанцаў. Калі гэты трэнд працягнецца з той жа хуткасцю, з якой развіваецца цяпер, гэта можа стаць вялікай надзвычайнай сітуацыяй», — заўважыў афіцыйны прадстаўнік ИОМ Джозэл Мілман. Не дзіўна, што самая аўтарытэтная ў каралеўстве газета El País б'е трывогу: «Відавочна, што мігранцкія патокі перамяшчаюцца ў заходняе Міжземнамор'е, і няма ніякіх падстаў спадзявацца, што сітуацыя зменіцца ў найбліжэйшай будучыні».

Відавочна, што Іспанія насамрэч апынулася на мяжы сур'ёзнага гуманітарнага крызісу. Нездарма агенцтва ААН абвясціла папярэджанне іспанскім уладам, перадае The Guardian. На думку экспертаў гэтай арганізацыі, міграцыйная служба Іспаніі не мае належных магчымасцяў для абароны насельніцтва ад колькасці бежанцаў, якія штодня нелегальна перасякаюць марскую мяжу з боку

Марока. Прадстаўнік Упраўлення вярхоўнага камісара ААН па справах бежанцаў у Іспаніі Марыя Хесус Вега заявіла, што мясцовая паліцыя мае дрэннае забеспячэнне. На тэрыторыі краіны адсутнічаюць неабходныя перакладчыкі, адзначаецца недахоп жылля для мігрантаў. «Дзяржава не падрыхтавана, няма нават сродкаў для барацьбы з нелегальным патокам людзей, якія прыбываюць праз мора, — заўважыла Вега. — Улічваючы цяперашні рост колькасці мігрантаў, мы назіраем няўдалыя спробы мясцовых уладаў, якія спрабуюць урэгуляваць работу асноўных пунктаў прыбыцця. Мы папрасілі іх аб стварэнні правільных механізмаў бяспекі, каб да людзей ставіліся з годнасцю, калі яны прыязджаюць». Як сцвярджаюць прадстаўнікі дабрачыннай арганізацыі «Урачы без межаў», прыёмныя цэнтры Іспаніі ўжо перагружаны і не ў стане дапамагчы тысячам новапрыбылых людзей.

Краіна не зможа самастойна справіцца з гэтай праблемай, для кіравання міграцыйнымі патокамі спатрэбіцца адзіная еўрапейская палітыка і дастатковыя эканамічныя рэсурсы. Але самыя вялікія міграцыйныя рухы яшчэ наперадзе. Паводле прагнозаў, насельніцтва Афрыкі падвоіцца ў наступныя дзесяцігоддзі. Гэта азначае, што насельніцтва Егіпта дасягне 100 млн чалавек, Нігерыі — 400 млн чалавек. І мала хто захоча жыць у гэтых краінах, калі ёсць магчымасць атрымаць шанц на «лепшае жыццё» ў Старым Свеце. Шэраг экспертаў падкрэсліваюць, што цяпер мы назіраем адну з самых масавых міграцый у гісторыі і яна будзе ўзмацняцца. Прэзідэнт Еўрапейскага парламента Антонія Таяні заўважыў, што для таго, каб спыніць патак мігрантаў з Афрыкі, Еўрасаюзу неабходна будзе інвеставаць мільярды еўра і распрацаваць доўгатэрміновую стратэгію ста-

білізацыі кантынента: «Калі нам не ўдасца вырашыць цэнтральныя праблемы ў афрыканскіх краінах, 10, 20 ці нават 30 мільёнаў мігрантаў прыбудуць у Еўрапейскі саюз на працягу наступных дзесяці гадоў».

«Рэбус» без вырашэння?

З мігрантамі з Марока ў Іспанію напэўна спрабуюць пераправіцца і перапраўляюцца ісламскія радыкалы. Гэтая праблема пасля тэрактаў у Каталоніі надзвычай актуальная. Як заўважыў дырэктар расійскага Цэнтра вывучэння Блізкага Усходу і Цэнтральнай Азіі Сямён Багдасараў, для ісламістаў еўра-

насельніцтва неадкладна вырасла праблема выкарыстання ў сваіх мэтах радыкальнай інтэрнацыяналісты, каб весці прапаганду супраць заходняга ладу жыцця і дэмакратычных каштоўнасцяў. Месцы для правядзення малітваў сталі тэрыторыяй, дзе прадстаўнікі групавак рэалізавалі свае палітычныя інтарэсы, вышукваючы людзей, адчувальных да ідэй радыкальнага ісламу. Па падліках спецыялістаў, у Каталоніі існуе каля 50 цэнтраў, дзе прапаведуюць салафізм. Гэта палова ад агульнай колькасці такіх устаноў, арганізаваных у Іспаніі. У Барселоне і яе наваколлі ў свой час былі ліквідаваныя ячэйкі, якія займаліся вербаваннем салдат для адпраўкі ў гарачыя кропкі (Афганістан, Ірак). Акрамя таго, спецслужбам даводзіцца старанна адсочваць дзейнасць падобнага роду ў «сусветным павуцінні», якое ператварылася ў адзін з асноўных сродкаў ажыццяўлення інтарэсаў ісламістаў.

Абмяркоўваючы павелічэнне міграцыйнага патоку і рост тэрарызму ў ЕС у апошнія тры гады, даследчыкі часта згадваюць і такі ўскосны эффект, як магчымае ўзмацненне жорсткасці памежнага кантролю ў Шэнгенскай зоне. Наступствы гэтай меры могуць быць дастаткова сур'ёзнымі. Пасля тэрактаў у лістападзе 2015 года ў Парыжы, калі загінулі 130 чалавек, у ЕС зрабілі больш жорсткім кантроль на межах паміж дзяржавамі саюза. Паколькі тры чвэрці еўрапейскага тавараабароту залежыць ад аўтаперавозак, такія меры непазбежна адбываюцца на аб'ёмах таргоў. Пасля ўзмацнення жорсткасці памежнага кантролю было апублікавана некалькі даследаванняў, у якіх эканамісты паспрабавалі ацаніць страты ў выпадку калапсу Шэнгенскай зоны. Даследчая група CESifo лічыць, што поўная адмена спрашчанага надгляду на межах у ЕС знізіць гадавы аб'ём тавараабароту на 220 млрд еўра (у параўнанні з гіпатэтычнай сітуацыяй, калі кантролю на межах няма наогул). У даследаванні ўрада Францыі адзначаецца, што вяртанне кантролю на межах прывядзе да спаду гадавога ВУП Еўрасаюза на 100 млрд еўра (0,8%). Нямецкі інстытут Bertelsmann Stiftung ацаніў страты ад патэнцыйнага калапсу Шэнгенскай зоны ў 470 мільярдаў еўра за 10 гадоў. Так што пытанне на конт узмацнення памежнага кантролю (ці нават закрыцця межаў), напэўна, з разраду рытарычных. І міграцыйны «рэбус» для той жа Іспаніі, якая апынулася на прыэднім краі гэтай насамрэч сусветнай праблемы, застаецца без вырашэння. На жаль, напружанасць на Пірэнеях застаецца на няпэўнае час.

Захор БУРАК.
burak@vziasda.by

